

W ZESZYCIE

Ten zeszyt „Poradnika Językowego” powstał z inicjatywy Pana Profesora Władysława T. Miodunki, któremu Redakcja składa serdeczne życzenia z okazji Jego tegorocznego jubileuszu.

***

– Badania języka polskiego poza granicami kraju zostały zapoczątkowane w latach 30. XX w. Układają się one w cztery okresy: 1945–1970, 1971–1989/90, 1990–2004, po 2004. Od próby pierwszej ich syntezy upływa właśnie 20 lat, co motywuje podjęcie prac nad kolejnymi podsumowaniami.

– Sytuacja języka polskiego na dawnych Kresach Wschodnich podlega obecnie bardzo dynamicznym zmianom, co upoważnia postawienie alternatywnego pytania: czy mamy do czynienia z odrodzeniem, czy zanikaniem języka polskiego na Wschodzie.

– W obrębie Unii Europejskiej zachodzą współcześnie intensywne migracje ludności, w których biorą udział także Polacy. Zakres skutków tych migracji, mających charakter społeczny, kulturowy i psychologiczny, uzasadnia podjęcie badań nad tymi procesami.

– Wśród obcokrajowców zdających certyfikatowe egzaminy z języka polskiego zdecydowanie przeważają osoby niepolskiego pochodzenia (ponad 80%), które chcą w Polsce podjąć pracę lub uzyskać polskie obywatelstwo. Wymaga to określonych działań w sferze polityki językowej i glottodydaktyki polonistycznej.

– W sytuacji emigracyjnej sprawy tożsamości narodowej (etnicznej) nabierają ostrości. Badania młodzieży pokolenia polonijnego w Chicago, Paryżu i Wiedniu wykazują wśród niej znaczny stopień poczucia polskości, co jednak nie wiąże jej planów na przyszłość ani z Polską, ani z obecnym krajem osiedlenia.

– W większości (według badań pilotażowych) polskojęzycznych rodzin poza granicami kraju język polski (jako kod odziedziczony) pozostaje wartością rdzenną, a zatem jego znajomość u dzieci jest wspierana przez rodziców. Jego zachowanie zależy m.in. od pozycji społecznej rodziny, jej zamożności i wykształcenia.

– Skrypty kulturowe wyrażania emocji jako ważny składnik transferu komunikacji językowej powinny być uwzględniane w nauczaniu języków obcych, w tym – w glottodydaktyce polonistycznej. Poznanie ich odmienności pozwala na stymulowanie procesów integracji i asymilacji kulturowej.

– Wzrost intensywności procesów migracyjnych wpływa na zmianę zakresu i kierunków działalności szkolnictwa polonijnego w świecie, co znajduje odzwierciedlenie w nowej polskiej polityce edukacyjnej wobec Polonii, wprowadzanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

– Zjawisko występowania języka polskiego poza granicami państwa (kraju) sięga w naszej historii XII w. Wiazało się to ze zmianami terytorium Polski i objęło wszystkie jej granice (zachodnią, północną, wschodnią i południową). Poczynając od XVI w., towarzyszył temu rozwój dydaktyki języka polskiego jako obcego.

– O początkach promocji polszczyzny można już mówić w odniesieniu do XVI w., ale jako składnik polityki językowej występuje ona w ciągu minionego 200-lecia. Odbiorcami działań promocyjnych mogą być mieszkańcy Polski, Polacy za granicą i zbiorowości polonijne oraz obcokrajowcy.

***

Język polski poza granicami kraju – Polonia – badania polonijne – polszczyzna na dawnych Kresach Wschodnich – migracje europejskie – glottodydaktyka polonistyczna – utrzymanie polszczyzny w świecie – tożsamość etniczna – język polski jako język dziedziczny – polskie skrypty kulturowe – polityka edukacyjna – polszczyzna poza granicami kraju w historii – promocja polszczyzny.

Red.